

Råd til statsråden fra rådmenn/ kommunedirektører om videreføring av kommunereformen

Norsk rådmannsforum har på årets topplederkonferanse utarbeidet noen råd til statsråd Monica Mæland om videreføring av kommunereformen, basert på erfaringer fra kommunereformprosessen 2016 -2020.

Å planlegge, gjennomføre og leve med kommunereform er et spennende og viktig samfunnsoppdrag. Det tar store ressurser, politisk, faglig, og økonomisk. Det gir samtidig kraft til nødvendig endring slik at kommunene er bedre rustet til å løse fremtidens velferdsoppdrag. På bakgrunn av erfaringer fra gjennomførte sammenslåinger i perioden 2016 – 2020 oppsummeres følgende råd til Statsråden:

Hovedbudskap:

Forskjellene i kommunenorge er større nå enn før kommunereformen. De store kommunene er blitt større. De små består. Dette utfordrer generalistkommuneprinsippet. Det er behov for å videreføre kommunereformen.

1. Fremtidige reformprosesser bør være sterkere sentralt styrt.
2. Det bør legges som forutsetning at samfunnsoppdraget for kommunene skal være generalistkommuner. Dette må gjenspeiles i kommunestørrelse.
3. Inndelingsloven må gjennomgås og moderniseres basert på erfaringene fra reformen så langt.
4. Særlovgivningen bør gjennomgås for å luke ut hindringer for effektive sammenslåingsprosesser.
5. Fellesnemnda må gis større og klarere mandat for sitt oppdrag, bl.a. mht å styre låneopptak i sin virketid.
6. Nytt kommunestyre bør overta styring også av gamle kommuner f.o.m kommunevalget/konstituerende møte, jf ordinære kommunevalg.
7. Det forventes at Kommunal- og moderniseringsdepartementet i samarbeid med KS oppdaterer og utvikler veiledning og standardiserte løsninger og sjekklister for det administrative arbeidet, gjerne etter modell fra Kartverket.
8. Reformmidlene er ikke tilstrekkelig til å dekke nødvendige infrastrukturkostnader (digitalisering, samferdsel, lokalisering). Reformmidlene må økes.
9. Endringer av inntektsrammene for kommunene parallelt med implementering av kommunereformen og samtidig oppstart av nye kommuner er uheldig. Dette vanskeliggjør sammenslåingskommunenes mulighet til å vise gevinstene ved reformen, da forutsetninger for reformene i hovedsak baseres på at ingen skal sies opp, alle beholder lønn, krav om lønnsharmonisering m.v.
10. Reformen må ikke forstås som en motsats til behovet for felles forpliktende samarbeid i kommuner og regioner, da behovet for samlet innsats for å løse vårt felles oppdrag er større enn noensinne, med reduserte inntekter, polarisering av samfunnsdebatten og rekrutteringsutfordringer.

Kommunedirektører og rådmenn stiller gjerne opp som rådgivere for departementet for å utdype.